

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

La vida i la mort, segons Màrius Sampere

Els amics Isabel, Marta i Àlex em regalen un paquet de llibres de poesia de La Breu Edicions, de la col·lecció *Alabatre*. Hi és l'editor Marc Romera, esclar, amb el seu novíssim *Rock & Roll*. També Francesc Garriga, Felip Costaglioli, Silvie Rothkovic... I Màrius Sampere, per qui em decanto, amb *L'esfera insomne*, guardonat a l'abril amb el premi Josep M. Llompart. L'ecosistema poètic de les lletres catalanes sempre ha sigut fràgil i meravellós, minúscul i infinit, amb tants poetes com lectors, amb un segle XX daurat i un XXI que segueix donant fruits saborosos. Els de La Breu fa anys que hi contribueixen i Màrius Sampere és un dels grans, algú, com diu Mireia Vidal-Conte al pròleg, que als 87 anys no necessita "aquella voluntat insistent de ser modern" ni que "els seus poemes parlin de revolucions". De què parlen?

"Espereu, tot allò que no parla de mi no existeix", ens adverteix d'entrada. Màrius Sampere juga a ser el poeta-déu-insignificant de paper d'un món caòtic on "tota aquesta gent, minúscula i premuda, / no és pas bona ni dolenta, són partícules, deliris / d'un temps granulós..." "I jo, al punt central / de tanta impossibilitat organitzada, / m'estimo a mort, i així és com la mort / s'enretira..." Sampere se situa a cavall entre la vida imperiosa i la mort permanent - "El meu temps s'ha exhaurit. Ja no visc, em perllongo" - com si levités, com un àngel observador, implacable. S'aferra a la vida - "Sí, és la vida / que sempre en vol més, encara més" - però alhora abraça la mort: "L'ésser se

PERE VIRGILI

SAMPERE: "NO TINC CONVICIONS, TINC PARAULES" PER EXPLICAR "LA VERITAT DE LA IMPERFECCIÓ"

sosté / damunt el fet indemostrable d'haver mort / un milió de vegades i de no saber que els enterraments / són els primers àngels d'arribar / i acabar la feina inconclusa..."

El seu insomni esfèric és aquesta vida cap a la mort, o aquesta mort en vida, aquest esdevenir absurd, aquest ésser pengim-penjam: "Potser la vida / és, encara, el turment de no arribar enlloc". I tanmateix, ens hi fem boja fins al punt de demanar "permís per no morir". O, si no es pot, permís per tornar a viure. "Si algun dia tornem a l'insomni / d'una terra cruel,

deixeu-nos-hi viure / una vida més. Que viure / sempre és un cop més, no parar de no parar / i fer-ne, del moviment, ànimes / repetides, i voler-ne més..."

Entre la raó i el misteri, Sampere tria l'absurd, "la veritat de la imperfecció". "Ni un déu / ni un cul de got vindran / a il·luminar la fosca natural / de ser nosaltres, / els irresponsables, / els qui, posseint el no-res, ho tenim tot / i més, i molt més: la paraula". La paraula per sobre de l'amor, que no és més que "la desesperació / dels instints dilatats de plaer". "No tinc conviccions, tinc paraules" i "a vida o mort, bestialment, defenso el meu territori: el cul / i les mamelles de la meva dona. A canvi, exigeixo / que la mort es comporti amablement..."

I això és tot. No hi ha res més. Tan sols el jo de Màrius Sampere, i el nostre, en la semiobscuritat. ♦♦

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

¿Les pel·lícules es veuen o es miren?

Per a algunes mentalitats quadriculades les pel·lícules només es poden mirar. Si més no, si s'hi presta atenció, si hi intervé la voluntat. *Veure*, com *sentir*, seria una capacitat física; i *mirar*, com *escollar*, una acció conscient i deliberada. Basant-se en això no falten els blogs i els diccionaris que consideren un castellanisme l'ús de *veure* a la frase "Ahir vaig veure una pel·lícula molt interessant". El mestretites de torn és capaç de dir-te: "Si la vas veure, segur que no en deus recordar res".

Però els usos lingüístics són més complexos i subtils, i el bon lingüista primer els observa i després els descriu. Si fem aquest exercici nets de prejudicis constatem que en un català ben genuí tendim a dir, per exemple, (1) "Aquesta pel·lícula no

l'he vist", (2) "No em molestis que estic mirant una pel·lícula", (3) "¿Vols que mirem aquesta pel·lícula?" o (4) "¿Vols que anem a veure una pel·lícula?"

No és un ús caòtic ni arbitrari. Tendim a *veure* com més concebem l'experiència com un tot passat o futur. Tendim a *mirar* com més la vivim dins d'un present en curs. No és un criteri gaire diferent del que regeix l'ús, en frases semblants, de *to see* i *to watch* o *voir* i *regarder*. En canvi, diria que en castellà fan ser-

vir preferentment *ver* en les quatre frases. Per tant, és probable que l'ús de *veure* a les frases (2) i (3) estigui interferit pel castellà. Però a (1) i (4) no només *veure* és correcte sinó que *mirar* és estrany i poc adequat.

Un dilema semblant el planteja *veure* o *mirar* la televisió. I novament aquí el castellà ho fa diferent del català, i també de l'anglès, el francès o l'italià. "*No me molestes que estoy viendo la tele*" és l'opció preferent (*mirando* no és incorrecte però sí menys estàndard i només habitual en les zones de contacte amb el català).

Per contra, en català normalment diem "Miro [estic mirant] la tele", més en paral·lel a "*I'm watching TV*", "*Je regarde la TV*" o "*Sto guardando la TV*". I és un ús que val la pena que no ens deixem interferir. ♦♦

EL BON LINGÜISTA OBSERVA COM ES FA SERVIR LA LLENGUA NET DE PREJUDICIS I DESPRÉS LA DESCRIU

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIO

[1] El llibre dels Baltimore
JOËL DICKER
La Campana
720 pàgines i 21,90 € 1/7

[2] Wonder
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 € 2/198

[3] Manual per a dones...
LUCIA BERLIN
L'Altra
488 pàgines i 20,90 € 3/18

[4] La noia del tren
PAULA HAWKINS
Planeta
464 pàgines i 19,50 € 5/58

[5] La vídua
FIONA BARTON
Columna
512 pàgines i 19,50 € -/6

NO-FICCIO

[1] La màgia de l'ordre
MARIE KONDO
Ara Llibres
208 pàgines i 14,90 € 1/37

[2] La voluntat de...
XAVIER ANTICH
Arcàdia
240 pàgines i 14 € 9/6

[3] Sucus verds
CARLA ZAPLANA
Cossetània
126 pàgines i 12,90 € 4/76

[4] Destrossa aquest diari
KERI SMITH
Columna
224 pàgines i 9,95 € 3/86

[5] Educar millor
CARLES CAPDEVILA
Arcàdia
192 pàgines i 12 € 2/31

CASTELLÀ

FICCIO

[1] El libro de los...
JOËL DICKER
Alfaguara
488 pàgines i 21,90 € 1/7

[2] Yo antes de ti
JOJO MOYES
Suma de letras
496 pàgines i 19,90 € 2/40

[3] La viuda
FIONA BARTON
Planeta
520 pàgines i 19,50 € 5/6

[4] La chica del tren
PAULA HAWKINS
Planeta
400 pàgines i 19,50 € 6/58

[5] Mi isla
ELISABET BENAVENT
Suma de Letras
420 pàgines i 16,90 € 8/6

NO-FICCIO

[1] La magia del orden
MARIE KONDO
Aguilar
304 pàgines i 14,90 € 1/44

[2] Cuaderno de...
DIVERSOS AUTORS
Blackie Books
96 pàgines i 12,90 € -/4

[3] Destroza este diario
KERI SMITH
Paidós
224 pàgines i 9,95 € 2/160

[4] Instrumental
JAMES RHODES
Blackie Books
288 pàgines i 19,90 € 3/35

[5] De lo peor, lo mejor
AURONPLAY
Martínez Roca
160 pàgines i 9,90 € -/14

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat